
РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2\(29\)-114-125](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-114-125)

УДК [338.48:63]332

JEL Classification: L83; R10

Віталій Йосипович Ерфан

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки, підприємництва та торгівлі

ДВНЗ "Ужгородський національний університет" (Ужгород, Україна)

E-mail: vitalij.erfan@uzhnu.edu.ua ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8580-378X>ResearcherID: [MCJ-8941-2025](https://orcid.org/0000-0002-8580-378X)**СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
АГРОТУРИЗМУ**

Анотація. Статтю присвячено дослідженню стратегічних аспектів розвитку сфери агротуризму на регіональному рівні. Сучасні процеси трансформаційних змін, що нині відбуваються в межах національної та регіональної економічних систем окреслюють необхідність формування перспективних напрямів і обґрунтування стратегічних підходів до забезпечення територіального розвитку, зокрема пріоритетних сфер і видів економічної діяльності, серед яких вагоме місце посідає агротуристична діяльність. Наголошено на вагомості поєднання інтересів і зусиль надавачів туристичних послуг, що посилює синергійний ефект, дає можливість залучення нових учасників процесу, створюючи бренд туристичного продукту, розширюючи послуги й туристичні атракції, пропагуючи й просуваючи їх на туристичному ринку. Зумовлюється необхідність створення агропромислового кластера на базі Інституту аграрних ресурсів та регіонального розвитку (с. Велика Бакта, Берегівський район, Закарпатська область). Задіяння цього підходу дасть змогу передбачити стратегічне просування виробленого продукту, або ж наданої туристичної послуги сформованих на певній території з урахуванням її ідентичності, цілісності, автентичності з дотриманням оригінальних і давніх традицій та звичаїв місцевих мешканців.

Ключові слова: стратегічні аспекти; регіональний розвиток; сфера агротуризму; перспективні напрями; процеси трансформаційних змін; модернізація.

Бібл.: 17.

Постановка завдання. Тенденції світового розвитку туристичної сфери нині окреслюються актуальністю, пов'язаною зі швидкими трансформаціями життєвого середовища людини, за яких виникає потреба у психологічному розвантаженні людської свідомості з можливістю організації відпочинку, власне дозвілля на лоні природи. У контексті зазначеного вагому роль відіграє розвиток багатогранних видів туризму, пов'язаних із сільськими територіями, серед яких агро-, еко-, зелений тощо, які функціонально можуть виконувати як рекреаційні, пізнавальні, так і функції сімейного відпочинку, що нині набуває особливої актуальності. Взаємозумовлюючим поєднанням сільського туризму є

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

агротуризм як вагома складова забезпечення збалансованого розвитку території сільської місцевості у взаємодії інтересів суб'єктів господарювання, органів влади й об'єднаних територіальних громад тощо. З огляду на зазначене, доцільним є окреслення стратегічних перспектив розвитку агротуризму на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження у сфері забезпечення розвитку агротуризму здійснювалися вітчизняними й закордонними вченими. Так, українські науковці І. Іваненко, В. Возняк, М. Полякова [4; 5], О. Чепкій [14], О. Стаховська, І. Мальцева, І. Чуб [11] досліджували сучасні тенденції, проблеми та перспективи розвитку агротуризму в Україні та її регіонах. Взаємозумовленість функціонування та розвитку сфери аграрного господарювання і сфери туризму з окресленням агротуризму як перспективного напрямку розвитку туристичного бізнесу в Україні та вагомої складової забезпечення сільського розвитку обґрунтовано науковцями Т. Колесник, О. Блажко [6], Т. Куренною, Ю. Вовк [7], Л. Рибалко, В. Кузьменко [10]. Еволюційні підходи формування агротуризму як перспективного виду економічної діяльності досліджували О. Лисак, І. Даниленко, Т. Ліщенко [8]. Досвід зарубіжних країн у формуванні ефективного функціонування суб'єктів господарювання у сфері туризму й гостинності, обґрунтування унікальності подорожей у розрізі різних країн досліджено в наукових напрацюваннях Е. Rilla [17], S. Medlik [16], із сутнісним обґрунтуванням поняття агротуризму [15].

Регіональні аспекти перспективного розвитку агротуризму розглядалися такими науковцями, як Л. Газуда, А. Балян, М. Газуда, Н. Волощук, С. Газуда. Ними досліджено організаційно-економічні підходи до забезпечення розвитку агротуристичного підприємництва прикордонного регіону в умовах євроінтеграційних процесів. Зауважено багатофункціональну взаємозумовленість між виробниками аграрної продукції і туристичними організаціями, що в поєднанні інтересів забезпечує їхню успішну діяльність і окреслює стратегічні перспективи розвитку [1; 2]. Попри значні наукові доробки у сфері агротуризму, питання стратегічного забезпечення розвитку агротуристичної діяльності в межах регіональних економічних систем потребують подальших досліджень та аналізу.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Під впливом сучасних трансформацій, що нині відбуваються в межах територіальних економічних систем, зумовлюється необхідність дослідження пріоритетних сфер і видів економічної діяльності на регіональному рівні. Водночас умови воєнного часу внесли корективи в забезпечення ефективної діяльності різних сфер, зокрема й сфери агротуризму, тому виникає потреба в окресленні окремих стратегічних аспектів розвитку агротуристичної сфери на регіональному рівні.

Мета статті. Метою дослідження є дослідження стратегічних аспектів регіонального розвитку сфери агротуризму.

Виклад основного матеріалу. Процеси трансформаційних змін, що нині відбуваються в межах національної і регіональної економічних систем, окреслюють необхідність формування перспективних напрямів і обґрунтування стратегічних підходів до забезпечення територіального розвитку, зокрема пріоритетних сфер і видів економічної діяльності. У цьому контексті формуються передумови до реалізації перспективних напрацювань, втілених у комплексних програмах соціально-економічного й екологічного розвитку органами державної, регіональної влади й об'єднаними територіальними громадами в межах локальних територій. Цільовим спрямуванням щодо територіального розвитку виокремлюється «Стратегія розвитку Закарпатської області на період до 2027 року» [12], де зазначено, що сфера туризму й рекреації є одним з основних напрямів економічного зростання регіону.

Закарпатський регіон має всі сприятливі умови щодо забезпечення перспектив розвитку туризму, передусім аграрного (сільського), оскільки вигідність геополітичного розташування відносно межування з чотирма країнами-членами Євросоюзу дає можливість зацікавити зарубіжних туристів, сприяє прикордонній і транскордонній співпраці в досліджуваній сфері. При цьому необхідно зауважити, що в умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну Закарпатська область є чи не найбільш безпечною щодо відвідувань туристичного характеру. Крім вигідності розташування, у Закарпатті сприятливі природно-кліматичні умови з огляду на м'який помірно-континентальний клімат, де в гірській місцевості найнижчий температурний режим відмічається у січні (-8° ... -6° С), а в літні місяці середня температура коливається від $+14^{\circ}$ до $+16^{\circ}$ С. У рівнинній частині регіону «середня температура липня досягає $+20^{\circ}$ С, а січня – -4° С. Амплітуда середніх місячних температур є найбільшою саме в рівнинній частині області» [9, с. 59].

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Поряд з цим, базовими передумовами до розвитку агротуризму є наявність гірської системи Карпат, мальовничих природних ландшафтів, природно-заповідних територій, унікальність бальнеологічних ресурсів із широким розмаїттям цілющих мінеральних вод природного походження (близько 360 родовищ та джерел), що передусім розміщені на сільських територіях і в зонах ведення сільського господарства. Водночас доцільно відзначити багатовікові культурно-історичні й етнічні традиції, звичаї, обряди й побут мешканців закарпатського села. Значною є й наявність туристичних об'єктів, більш як 511 од., які за профілем поділяються на оздоровчі заклади (23 од.), рекреаційні (126 од.), туристичні (362 од.), сільські садиби, або ж садиби зеленого туризму, які налічують понад 500 локацій. На території Закарпатської області налічується 56 діючих гірськолижних витягів, зокрема бугельних – 40, крісельних – 8, якірних – 3, елеваторного типу – 2, мультиліфти – 3, ратраків – 26, пунктів прокату – 38. У регіоні можливе одночасне розміщення туристів понад 26,0 тис. осіб [12; 13]. Вагомість наявного потенціалу розвитку рекреації і туризму в регіоні сприяє і в подальшому сприятиме розвитку різновидів туризму в Закарпатті, посилюватиме активізацію туристичних потоків, впливатиме на можливість залучення інвестиційних ресурсів щодо розбудови й модернізації інфраструктурної туристичної системи.

Окремо потрібно відзначити екологічну складову розвитку агротуризму в регіоні, оскільки природний потенціал території області охоплює біотичні, мінеральні, земельні, ландшафтні, водні, лісові та інші ресурси, які формують так званий «екологічний феномен» Закарпаття. Ключовою основою природноресурсний потенціалу території є ландшафтні ресурси, що окреслюють як навколишнє природне середовище, так і середовище проживання людини, формують умови життєзабезпечення та життєдіяльності сільських мешканців [3, с. 128]. Зазначені вище ресурси відіграють важливу роль і в розвитку сільських садиб, або ж так званих гостинних дворів, де готові надавати комплексні туристичні послуги, пов'язані з розміщенням, харчуванням та організацією дозвілля, що значною мірою передбачає активну участь туристів у різноманітних івент-заходах, зокрема й присвячених різним подіям у житті туристів [12, с. 86]. Знаковим при цьому є поєднання інтересів і зусиль самих надавачів туристичних послуг, що посилює синергійний ефект,

---

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

дає можливості залучення нових учасників процесу, створюючи бренд туристичного продукту, розширюючи послуги й туристичні атракції, пропагуючи та просуваючи їх на туристичному ринку.

Пріоритетність сфери туризму в регіоні відзначається значним туристичним збором, який поступає до місцевих бюджетів Закарпатської області. Так, за піврічний період 2023 р. (з січня по липень) до місцевих бюджетів було сплачено майже 11,0 млн грн, однак за аналогічний період 2022 р. це на 0,6 % менше [12, с. 87], що може бути викликано непередбаченістю зовнішніх впливів в умовах воєнного часу. Ця тенденція може зберігатися до завершення повномасштабного вторгнення росії в Україну, і змінитися, відповідно до умов відродження територій країни після утвердження справедливого миру. Управління сфери туризму та курортів Закарпатської обласної адміністрації повідомляє, що туристичний збір, сплачений фізичними особами, за вказаний вище період, становив майже 5,4 млн грн. При цьому збір, сплачений юридичними особами, становив майже 5,6 млн грн, де значними були суми туристичного збору, які поступили до бюджетів територіальних громад [12, с. 87]: с. Поляна майже 2,7 млн грн; м. Ужгород – 1,4 млн грн; с. Баранинці – 1,1 млн грн; с. Косонь – 0,8 млн грн; м. Берегове – 0,6 млн грн; м. Мукачево – 0,6 млн грн; с. Оноківці – 0,5 млн грн; м. Виноградів – 0,5 млн грн; с. Вишка – 0,4 млн грн; с. Довге – 0,4 млн грн; с. Пилипець – 0,3 млн грн; с. Тур'я-Ремета – 0,2 млн грн. Зазначені кошти спрямовуються на подальший розвиток сфери туризму й рекреації в межах локальних об'єктів регіону.

Перманентністю відзначається покращення туристичного інфраструктурного забезпечення, яке поступово формується в єдину цілісну систему прокладання туристичних маршрутів, де здійснено їх знакування і маркування в межах регіону. До прикладу, промаркованими є 7-кілометровий відрізок Закарпатського туристичного шляху пункту пропуску «Малий Березний – Убля – Вел. Березний (залізничний вокзал) – ур. Термачув» [12, с. 87].

Дослідження дає підстави стверджувати, що в регіоні є всі передумови до розвитку малого бізнесу, який може успішно розвиватися на базі локальних об'єктів сфери агротуризму. Однак, як зазначають окремі науковці [1], доцільністю зумовлюється формування консультативно-дорадчого центру (як пілотний проєкт), який сприятиме взаємозумовленості дій між органами державної і регіональної влади,

---

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

об'єднаних територіальних громад, наукових установ, суб'єктів бізнесу, зацікавлених осіб. Водночас, що нам імпонує, науковці наголошують на необхідності створення агропромислового кластера на базі Інституту аграрних ресурсів та регіонального розвитку (с. Велика Бакта, Берегівський район, Закарпатська область), що уможливить поєднання інтересів багатьох учасників зазначеного процесу, зокрема організацій, транспортно-логістичних, маркетингово-збутових систем, які є порівняно інноваційними складовими споживчого ринку, оскільки виробники продукції, чи надавачі послуг, оптові й роздрібні торговці мають на меті досягнення тих самих цілей, формуючи цілісну взаємодіючу систему. Водночас зазначений вище кластер в змозі поєднати інтереси консалтингових компаній, які надаватимуть послуги з консультування керівників, менеджерів-спеціалістів, працівників з проблем розвитку організації. Крім цього, вагомим елементом виступають інноваційно-наукові центри, банківські установи, неурядові (громадські) організації, члени територіальних громад, окремі індивідууми, або ж зацікавлені в забезпеченні розвитку сфери агротуризму. Вагомого значення, з огляду на вищезазначене, набуватиме брендингування території як інноваційний за європейськими стандартами підхід щодо брендингу територій і забезпечення загалом територіального (регіонального) розвитку. Врахування зазначеного підходу дає змогу передбачити стратегічне просування виробленого продукту, або ж наданої послуги сформованих на певній території з урахуванням її ідентичності, цілісності, автентичності з дотриманням оригінальних і давніх традицій і звичаїв місцевих мешканців.

У зазначених межах доцільною є побудова власного інноваційного бренду щодо популяризації і формування реклами агрокластерного утворення, акцентування уваги на поєднанні та взаємодії двох пріоритетних для регіону сфер розвитку – аграрної і туристичної, адаптації їх до трансформаційних змін зовнішнього середовища, непередбачуваності ситуацій, стрімкому входженню процесів цифровізації в забезпечення розвитку досліджуваних сфер.. Ключовою основою забезпечення цього розвитку є залучення висококваліфікованих менеджерів, спеціалістів, які володіють економічними знаннями, креативним мисленням, вміють швидко адаптовуватися до сучасних викликів.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

У Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2027 р. передбачено, що в умовах повоєнного відновлення здійснюватиметься диверсифікація розвитку аграрного виробництва на основі активізації процесів капіталізації та підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів аграрного господарювання, ефективного функціонування ринкових інститутів, зі збереженням і розширеним відтворенням ресурсного потенціалу сфери аграрного виробництва, забезпеченням продовольчої безпеки країни та її регіонів, зміцненням експортного потенціалу сільськогосподарської продукції на основі підвищення її екологічності. Вагомістю зумовлюється забезпечення комфортного середовища проживання сільських мешканців. Акцентується увага на формуванні інноваційної моделі сільського розвитку на основі модернізації аграрного сектору зі збалансуванням соціально-економічних і екологічних складових розвитку села [12, с. 148]. Особливої уваги потребує сфера туристичного розвитку з доцільністю підвищення якості інфраструктурної складової туризму, розширенням низки надаваних туристичних послуг, розвитком регіональної мережі туристичних дестинацій, найпопулярніших маршрутів та локальних туристичних об'єктів, створенням комфортного й безпечного середовища відвідування туристів-відпочивальників. Серед перспективних напрацювань є створення привабливих унікальних інноваційних туристично-рекреаційних продуктів, а також маркетинг туристичних послуг і територій рекреаційно-курортного призначення, побудова локальних туристичних брендів та актуалізація туристичного потенціалу регіону, об'єднаних територіальних громад, локальних туристичних об'єктів [12, с. 148]. При цьому важливе місце належить сучасним процесам цифровізації сфери агротуризму, що дає можливість покращити діяльність туристичних організацій, функціонування суб'єктів аграрного господарювання і поєднання їхніх зусиль з метою забезпечення їхньої ефективної спільної роботи.

Таким чином, стратегічні перспективи розвитку сфери агротуризму на регіональному рівні можуть окреслюватися пріоритетністю підходів до вирішення проблемних питань їх забезпечення, зокрема особливої уваги потребує підвищення рівня якості надаваних послуг, пропонованих туристам, та інфраструктурного забезпечення (транспортне, страхове та ін.) досліджуваної сфери. Зумовлюється потреба в наявності висококваліфікованих кадрів, спеціалістів, менеджерів, які в змозі забезпечити якісну складову надаваних послуг. Наукового

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

обґрунтування потребує забезпечення системи ефективного маркетингу сфери агротуризму, де необхідним є задіяння процесу дифузії щодо поширення інформації з детальним описом пропонованого туристичного продукту і її доступності незалежно від місця проживання споживача, тобто туриста. Водночас додаткових зусиль потребує врегулювання нормативно-правових чинників впливу на забезпечення ефективної агротуристичної діяльності суб'єктів господарювання з дотриманням стандартів безпеки самих туристів. Для побудови дієвої і цілісної системи розвитку агротуризму потрібно посилити співпрацю між виробниками аграрної продукції та туристичними організаціями, що сприятиме підвищенню результативності організації дозвілля для відпочивальників. Враховуючи зазначені підходи можна задіяти наявний природноресурсний потенціал будь-якого з регіонів України, використовуючи його повною мірою і забезпечуючи збалансованість розвитку туристичної сфери на регіональному рівні.

Висновки та пропозиції. Отже, дослідженням засвідчено, що сфера агротуризму має вагомі передумови до перспективного розвитку як на регіональному, так і національному рівнях. Стратегічні аспекти ефективного функціонування сфери агротуризму стосуються обґрунтування його вагомих складових, зокрема поєднання зусиль органів державної і регіональної влади, органів місцевого самоврядування, членів територіальних громад, інфраструктурного й маркетингового забезпечення, підвищення якості надання туристичних послуг, наявністю кваліфікованого персоналу, менеджерів, спеціалістів, які володіють економічними знаннями, креативним мисленням, можливістю швидкого реагування на проблемні питання, сучасні виклики й зовнішні впливи. Подальші дослідження стосуватимуться обґрунтування особливостей розвитку сфери агротуризму в умовах воєнного часу й повоєнного відродження територій.

Список використаних джерел

1. Газуда Л. М. Розвиток аграрного підприємництва в Закарпатській області в умовах євроінтеграційних процесів: науково-прикладні аспекти і рекомендації [Електронний ресурс] / Л. М. Газуда, А. В. Балян, М. В. Газуда, Н. Ю. Волощук, С. М. Газуда. – Велика Бакта : ТОВ «РІК-У». 2021. – 67 с. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/39026>.

2. Газуда М. В. Теоретико-методичні основи дослідження розвитку сфери агротуризму / М. В. Газуда, Р. Б. Чабан // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія „Економіка”. – 2024. – Вип. 2(64). – С. 39-44.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

---

3. Екологічна енциклопедія : у 3 т. / голов. ред. А. В. Толстоухов та ін. – Київ : ТОВ „Центр екологічної освіти та інформації”, 2008. Т. 3: О-Я. – 471 с.
4. Іваненко І. В. Агротуризм в Україні: стан та перспективи розвитку / І. В. Іваненко, В. В. Возняк // Бізнес Інформ. – 2019. – № 6. – С. 178-184.
5. Іваненко І. В. Агротуризм: концептуальні підходи та перспективи розвитку в Україні / І. В. Іваненко, М. М. Полякова // Бізнес Інформ. – 2021. – № 2. – С. 199-204.
6. Колесник Т. М. Агротуризм як важлива складова розвитку сільського господарства / Т. М. Колесник, О. О. Блажко // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2020. – № 3(85). – С. 9-11.
7. Куренна Т. В. Агротуризм як інструмент розвитку територій з розвинутою сільськогосподарською галуззю / Т. В. Куренна, Ю. С. Вовк // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2020. – № 1. – С. 193-204.
8. Лисак О. С. Історія агротуризму в Україні / О. С. Лисак, І. М. Даниленко, Т. О. Ліщенко // Економіка та держава. – 2018. – № 8. – С. 20-24.
9. Поп С. С. Природні ресурси Закарпаття / С. С. Поп. – 3-тє вид., допов. – Ужгород : Карпати, 2008. – 376 с.
10. Рибалко Л. В. Агротуризм як напрямок розвитку туристичного бізнесу в Україні / Л. В. Рибалко, В. М. Кузьменко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2020. – Т. 1(6). – С. 82-87.
11. Стаховська О. О. Розвиток агротуризму в Україні: проблеми та перспективи / О. О. Стаховська, І. А. Мальцева, І. М. Чуб // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2018. – Т. 19, вип. 2. – С. 105-115.
12. Стратегія розвитку Закарпатської області на період до 2027 року [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу: <https://carpathia.gov.ua/storage/app/sites/21/Economics/regional%20development%20strategy%20until%202027.pdf>.
13. Туристична галузь – це потужний чинник розвитку області [Електронний ресурс] / Закарпатська обласна рада. – 05.05.2011. – Режим доступу: <https://zakarpata.gov.ua/%20zakarpattya/infrastruktura/turyzm-i-rekreatsiya>.
14. Чепкій О. О. Сучасний стан та перспективи розвитку агротуризму в Україні / О. О. Чепкій // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – 2020. – № 1(43). – С.107-112.
15. Agritourism [Electronic resource] / Centre Regional Planning Agency. – Accessed mode: <https://www.crcog.net/vertical/sites/%7B6AD7E2DC-ECE4-41CD-B8E1-BAC6A6336348%7D/uploads/Agritourism.pdf>.
16. Medlik S. Dictionari of Travel. Tourism and Hospitality / S. Medlik. – London : Butterworth Heinemann Etd.,1993. – P. 43.
17. Rilla E. Agritourizm: unique niches in Great Britain and New England [Electronic resource] / E. Rilla. – Univarsuty of California, San Diego, CA, USA, 1998. – P. 73. – Accessed mode: <http://www.sfc.ucdavis.edu/agritourism/agritour1.html>.

References

1. Gazuda, L.M., Balyan, A.V., Gazuda, M.V., Voloshchuk, N.Yu., Gazuda, S.M. (2021). *Rozvytok ahrarnoho pidpryyemnytstva v Zakarpat-s'kiy oblasti v umovakh yevrointehratsiynykh protsesiv: naukovo-prykladni aspekty i rekomendatsiyi*

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

[Development of agrarian entrepreneurship in the Transcarpathian region in the context of European integration processes: scientific and applied aspects and recommendations]. Great Bacta. RIK-U LLC. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/39026>.

2. Gazuda, M.V., Chaban, R.B. (2024). Teoretyko-metodychni osnovy doslidzhennya rozvytku sfery ahroturyzmu [Theoretical and methodological foundations of the study of the development of the field of agrotourism]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya „Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhgorod University. Series "Economy"*, 2(64), 39-44.

3. Tolstoukhov, A.V. et al. (2008). *Ekolohichna entsyklopediia [Ecological encyclopedia] (Vol. 3)*. LLC "Center for Environmental Education and Information".

4. Ivanenko, I.V., Voznyak, V.V. (2019). Ahroturyzm v Ukraini: stan ta perspektyvy rozvytku [Agrotourism in Ukraine: state and prospects for development]. *Biznes Inform – Business Inform*, 6, 178-184.

5. Ivanenko, I.V., Polyakova, M.M. (2021). Ahroturyzm: kontseptualni pidkhody ta perspektyvy rozvytku v Ukrayini [Agrotourism: conceptual approaches and prospects for development in Ukraine]. *Biznes Inform – Business Inform*, 2, 199-204.

6. Kolesnyk, T.M., Blazhko, O.O. (2021). Ahroturyzm yak vazhlyva skladova rozvytku silskoho hospodarstva [Agrotourism as an important component of agricultural development]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka» – International scientific journal "Internauka"*, 3(85), 9-11.

7. Kurrena, T.V., Vovk, Yu.S. (2020). Ahroturyzm yak instrument rozvytku terytoriy z rozvynenoyu sil's'kohospodars'koyu haluzzyu [Agrotourism as a tool for the development of territories with a developed agricultural industry]. *Marketynh i menedzhment innovatsii – Marketing and innovation management*, 1, 193-204.

8. Lysak, O.S., Danylenko, I.M., Lishchenko, T.O. (2018). Istoriia ahroturyzmu v Ukraini [History of agrotourism in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and the state*, 8, 20-24.

9. Pop, S.S. (2008). *Pryrodni resursy Zakarpattya [Natural resources of Transcarpathia]* (3rd ed., supplement). Karpaty.

10. Rybalko, L.V., Kuzmenko, V.M. (2020). Ahroturyzm yak napryamok rozvytku turystychnoho biznesu v Ukrayini [Agrotourism as a direction of tourism business development in Ukraine]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, 1(6), 82-87.

11. Stakhovska, O.O., Maltseva, I.A., Chub I. M. (2018) *Rozvytok ahroturyzmu v Ukrayini: problemy ta perspektyvy* [Development of agrotourism in Ukraine: problems and prospects]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava – Socio-economic problems and the state*, 19(2), 105-115.

12. *Stratehiya rozvytku Zakarpatskoi oblasti na period do 2027 roku [Development strategy of Transcarpathian region for the period until 2027]*. (2024). <https://carpathia.gov.ua/storage/app/sites/21/Economics/regional%20development%20strategy%20until%202027.pdf>.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

---

13. *Zakarpatska oblasna rada [Transcarpathian Regional Council]*. (05.05.2011). Turystychna haluz – tse potuzhnyy chynnyk rozvytku oblasti [The tourism industry is a powerful factor in the development of the region]. <https://zakarpatska-rada.gov.ua/%20zakarpattya/infrastruktura/turyzm-i-rekreatsiya/>.

14. Chepkiy, O.O. (2020). *Suchasnyy stan ta perspektyvy rozvytku ahroturyzmu v Ukrayini* [The current state and prospects for the development of agritourism in Ukraine]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Serii «Ekonomika» – Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". Series "Economics", 1(43), 107-112.*

15. Agritourism. <https://www.crcog.net/vertical/sites/%7B6AD7E2DC-ECE4-41CD-B8E1-BAC6A6336348%7D/uploads/Agritourism.pdf>.

16. Medlik, S. (1993). *Dictionari of Travel. Tourism and Hospitality*. London: Butterworth Heinemann Etd.

17. Rilla, E. (1998). *Agritourizm: unique niches in Great Britain and New England*. University of California, San Diego, CA, USA. <http://www.sfc.ucdavis.edu/agritourism/agritour1.html>.

Отримано 13.08.2024

UDC [338.48:63]332

JEL Classification: L83; R10

Vitalij Erfan

Doctor of Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics, Entrepreneurship and Trade
Uzhgorod National University (Uzhgorod, Ukraine)

E-mail: vitalij.erfan@uzhnu.edu.ua. **RCID:** <https://orcid.org/0000-0002-8580-378X>

ResearcherID: [MCJ-8941-2025](https://orcid.org/0000-0002-8580-378X)

**STRATEGIC ASPECTS OF REGIONAL DEVELOPMENT
OF AGROTOURISM**

Abstract. *The article is devoted to the study of strategic aspects of agrotourism development at the regional level. The current processes of transformational changes that are currently taking place within the national and regional economic systems outline the need to formulate promising directions and substantiate strategic approaches to ensuring territorial development, in particular, priority areas and types of economic activity, among which agritourism activity takes a significant place. The prerequisites for the effective functioning of the agritourism sector at the regional level, in particular in the Zakarpattia region, are investigated. The significance of the existing potential for the development of recreation and tourism in Zakarpattia promotes and will continue to promote the development of various types of tourism, including agritourism, will enhance the intensification of tourist flows, and will affect the possibility of attracting investment resources for the development and modernisation of the region's tourism infrastructure system. The author emphasises the importance of combining the interests and efforts of tourism service providers, which enhances the synergistic effect, provides opportunities to attract new*

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

---

participants in the process, creating a brand of a tourism product, expanding services and tourist attractions, promoting and promoting them in the tourism market. There is a need to create an agro-industrial cluster on the basis of the Institute of Agrarian Resources and Regional Development (Velyka Bakta village, Berehove district, Zakarpattia region), which will allow combining the interests of many participants in this process, including organisations, transport and logistics, marketing and sales systems, consulting companies, innovation and research centres, banking institutions, non-governmental (public) organisations, members of territorial communities, and stakeholders in the development of agritourism. The use of this approach will make it possible to provide for the strategic promotion of a product or a tourist service provided in a certain territory, taking into account its identity, integrity, authenticity, in compliance with the original and ancient traditions and customs of local residents.

Key words: *strategic aspects; regional development; agritourism; promising areas; processes of transformational change; modernisation.*

References: 17.

Бібліографічний опис для цитування:

Ерфан В. Й. Стратегічні аспекти регіонального розвитку агротуризму. *Науковий вісник Полісся*. 2024. № 2(29). С. 114-125.